

Kirjaston liittyminen kansalliseen E-kirjastoon

Hyvinvointi- ja elämänlaatulautakunta 13.02.2024 § 8
75/12.03.02.00/2024

Valmistelija

Kirjastonjohtaja Henna Kaukoniemi

Laki yleisistä kirjastoista määrittelee kunnan kirjastopalveluiden järjestämistä (29.12.2016/1492). Lain 6 § mukaan kunnan yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin. Kirjaston tehtävänä on lisäksi ylläpitää monipuolista, ajantasaista ja uudistuvaa kokoelmaa sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kansallinen e-kirjasto avataan 23.4.2024, ja mukaan liittymisellä kunta varmistaa, että asukkaat saavat käyttöönsä tasa-arvoiset ja toimivat e-kirjastopalvelut.

Kuntien yhteinen, kansallinen e-kirjasto tarkoittaa sitä, että monipuolinen e-aineistokokoelma on kunnan asukkaiden käytettävissä yhden helppokäyttöisen mobiilisovelluksen ja myöhemmin myös verkkosivun kautta. Kansallinen e-kirjasto antaa Suomen kirjastojen asiakkaille nykyistä tasa-arvoisemman ja helppokäyttöisemmän pääsyn kirjastojen digitaalisiin sisältöihin.

E-kirjastoa on suunniteltu vuosia ja sitä on lähdetty kehittämään siitä syystä, että kirjastojen toimintaympäristö on muuttunut. Kirjasto ei voi jäädä vain painetun kirjallisuuden jakelukanavaksi. Asiakkaat ovat tottuneet käyttämään digitaalisia palveluita, ja kirjaston tulee elää tässä ajassa sekä katsoa tulevaisuuteen.

Oriveden kaupunginkirjasto kuuluu Pirkanmaan kirjastojen PIKI-kirjastokimppaan ja tällä hetkellä kirjaston tarjoamat e-aineistot on hankittu asiakkaiden käyttöön PIKI-tasoisesti. Oriveden kaupunki maksaa PIKI-tasoisesti hankituista e-aineistoista kunnan vuosittaiseen asukasluvuun perustuvan jakoprosentin mukaan kuntakohtaista kuluja. Kansallinen e-kirjasto tulee korvaamaan omilla sisällöillään keskeisen osan tällä hetkellä käytössä olevista palveluista. Yhdellä sisäänkirjautumisella kuntalainen saa pääsyn suomen- ja vieraskielisiin e-kirjoihin, e-äänikirjoihin ja etäkäyttöisiin e-aikakauslehtiin. Myöhemmin mukaan voi tulla muitakin aineistoja. Kokoelmaa uudistetaan valtakunnallisesti kirjastoammattilaisista koostuvissa työryhmissä. E-kirjaston tekninen alusta perustuu avoimeen lähdekoodiin eli omistajuus säilyy e-kirjastolla itsellään. E-kirjastoa koordinoidaan Kansalliskirjaston uudesta e-kirjastoyksiköstä käsin 1.1.2024 alkaen.

E-kirjaston hyödyt

Digitaaliset aineistot eivät tunne kuntarajoja ja yhteinen e-kirjasto edistää kuntalaisten mahdollisuutta käyttää e-aineistoja asuinpaikasta riippumatta. Lisäksi uusi e-kirjastoyksikkö

kehittää yleisten kirjastojen digimediaan liittyvää yhteistyötä sekä koordinoi e-aineistoihin liittyviä palveluita.

E-kirjaston hyödyt:

- Oman kunnan asukkailla on yhtä hyvät mahdollisuudet käyttää e-aineistoja kuin kaikilla muillakin e-kirjastossa mukana olevien kuntien asukkailla.

- E-kirjastopalvelut tuotetaan jatkossa Kansalliskirjaston ja kuntien välisenä sopimusperusteisena yhteistyönä.
- Kansalliskirjasto vastaa monista e-kirjastoon liittyvistä asioista, muun muassa teknisistä alustoista ja e-aineistosopimuksista sekä kilpailutuksista.
- Kunnat vastaavat edelleen kirjastoammattillisista tehtävistä ja kirjastoammattilaiset muun muassa valitsevat e-kirjaston aineistot ja opastavat asiakkaita e-kirjaston käytössä.

E-kirjaston kustannukset

Kuntien yhteisen e-kirjaston aloittaessa toimintansa sen vuosimaksu kunnille on 0,70 euroa kunnan asukasta kohti täydeltä vuodelta. Ensimmäisen vuoden osalta kunnat maksavat osavuoden hinnan toukokuusta joulukuuhun eli 8/12 x 0,70 euroa / kunnan asukas.

Kuntakohtainen kustannus 0,70 euroa asukasta kohti sisältää yhteiseen e-kirjastoon tulevien sisältöjen lisäksi kansalliskirjaston tuottamat e-kirjastopalvelut ja palvelun kehittämisen. Vuonna 2021 kunnat käyttivät e-kirjastopalveluihin keskimäärin 0,80 euroa asukasta kohti.

Aikataulu

Sopimusten luonnokset olivat kunnissa kommentoitavana 19.12.2023 – 17.1.2024 välisen ajan. Liittymissopimus on saapunut kirjastoon 19.1.2024, ja se sisältää tiedot siitä, miten e-kirjastoon liitytään, miten siitä voi erota sekä tarkat tiedot kustannuksista. Saateviestissä kerrotaan, että 15.3.2024 mennessä allekirjoittaneet kunnat pyritään liittämään mukaan e-kirjastoon ennen sen avautumista 23.4.2024. Oriveden kaupunki liittyy e-kirjastoon tekemällä sopimuksen Kansalliskirjaston kanssa. Yhteyshenkilönä toimii kirjastonjohtaja.

Toimivalta	Hallintosääntö § 27
Esittelijä	Hyvinvointijohtaja Tuija Peurala
Päätösehdotus	Hyvinvointi- ja elämänlaatulautakunta päättää seuraavaa: 1. Oriveden kirjasto liittyy kansalliseen e-kirjastoon 2. Valtuuttaa kirjastonjohtajan allekirjoittamaan liittymissopimuksen.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kirjastonjohtaja Henna Kaukoniemi oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn aikana.

Merkittiin pöytäkirjaan, että lautakunnan jäsen Tuula Sipilä ja nuorisovaltuuston edustaja Hanna Hömmö poistuivat kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen klo 19.27.
